

What does God look like?

Guide of the Perplexed I:1

מורה הנבוכים חלק א פרק א

1

Image [selem] and likeness [demuth]. People have thought that in the Hebrew language *image* denotes the shape and configuration of a thing. This supposition led them to the pure doctrine of the corporeality of God, on account of His saying: *Let us make man in our image, after our likeness.*² For they thought that God has a man's form, I mean his shape and configuration. The pure doctrine of the corporeality of God was a necessary consequence to be accepted by them. They accordingly believed in it and deemed that if they abandoned this belief, they would give the lie to the biblical text; that they would even make the deity to be nothing at all unless they thought that God was a body provided with a face and a hand, like them in shape and configuration. However, He is, in their view, bigger and more resplendent than they themselves, and the matter of which He is composed is not flesh and blood. As they see it, this is as far as one can go in establishing the separateness of God from other things. Now with respect to that which ought to be said in order to refute the doctrine of the corporeality of God and to establish His real unity—which can have no true reality unless one disproves His corporeality—you shall know the demonstration of all of this from this Treatise. However, here, in this chapter, only an indication is given with a view to elucidating the meaning of *image* and *likeness*.

Now I say that in the Hebrew language the proper term designating the form that is well known among the multitude, namely, that form which is the shape and configuration of a thing, is *to'ar*. Thus Scripture says: *beautiful in form [to'ar]* and *beautiful in appearance*,³ *What form [to'aro] is he of?*⁴ *As the form [to'ar] of the children of a king.*⁵ This term is also applied to an artificial form; thus: *He marketh its form [yeta'arehu] with a line, and he marketh its form [yeta'arehu] with a compass.*⁶ Those terms⁷ are never applied to the deity, may He be exalted; far and remote may this thought be from us. The term *image*, on the other hand, is applied to the natural form, I mean to the notion in virtue of which a thing is constituted as a substance and becomes what it is. It is the true reality of the thing in so far as the latter is that particular being. In man that notion is that from which human apprehension derives. It is on account of this intellectual apprehension that it is said of man: *In the image of God created He him.*⁸ For this reason also, it is said: *Thou contemnest their image.*⁹ For *contempt* has for its object the soul, which is the specific form, not the shape and configuration of the parts of the body. I assert also that the reason why idols are called *images* lies in the fact that what was sought in them was the notion that was deemed to subsist in them, and not their shape and configuration. I assert similarly with regard to the scriptural expression: *images of your emerods.*¹⁰ For what was intended by them was the notion of warding off the harm caused by the *emerods*, and not the shape of the *emerods*. If, however, there should be no doubt concerning the expressions *the images of your emerods* and *images* being used in order to denote shape and configuration, it would follow that *image* is an equivocal or amphibolous term applied to the specific form and also to the artificial form and to what is analogous to the two in the shapes and configurations of the natural bodies. That which was meant in the scriptural dictum, *let us make man in our image*,¹¹ was the specific form, which is intellectual apprehension, not the shape and configuration. We have explained to you the difference between *image* and *form*, and have explained the meaning of *image*.

As for the term *likeness* [demuth], it is a noun derived from the verb *damoh* [to be like], and it too signifies likeness in respect of a notion. For the scriptural dictum, *I am like a pelican in the wilderness*,¹² does not signify that its author | resembled the pelican with regard to its wings and feathers, but that his sadness was like that of the bird. In the same way in the verse, *Nor was any tree in the garden of God like unto it in beauty*,¹³ the likeness is with respect to the notion of beauty. Similarly the verses, *Their venom is in the likeness of the venom of a serpent*¹⁴ and *His likeness is that of a lion that is eager to tear in pieces*,¹⁵ refer both of them to a likeness in respect of a notion and not with respect to a shape and a configuration. In the same way it is said, *the likeness of the throne, the likeness of a throne*,¹⁶ the likeness referred to being in respect of elevation and sublimity, not in respect of a throne's square shape, its solidity, and the length of its legs, as wretched people think. A similar explanation should also be applied to the expression: *the likeness of the living creatures.*¹⁷ Now man possesses as his proprium something in him that is very strange as it is not found in anything else that exists under the sphere of the moon, namely, intellectual apprehension. In the exercise of this, no sense, no part of the body, none of the extremities are used; and therefore this apprehension was likened unto the apprehension of the deity, which does not require an instrument, although in reality it is not like the latter apprehension, but only appears so to the first stirrings of opinion. It was because of this something, I mean because of the divine intellect conjoined with man, that it is said of the latter that he is *in the image of God and in His likeness*, not that God, may He be exalted, is a body and possesses a shape.

Rambam's Introduction to Perek Helek

הקדמת הרמב"ם לפרק חלק

2

וְהִסּוּד הַשְּׁלִישִׁי – שְׁלִילַת הַגְּשָׁמוֹת מִמֶּנּוּ. וְהוּא, שֶׁנֶּהֱאָחַד אֵינּוּ גּוֹף וְלֹא כַח שֶׁל גּוֹף⁸, וְלֹא יֵאָרְעוּהוּ מֵאַרְעוֹת הַגּוֹפּוֹת, כְּמוֹ הַתְּנוּעָה וְהַמְנוּחָה, לֹא בְעֵצָם וְלֹא בַמְקָרָה. וְלִפְיָכֶךָ שֶׁלְלוּ מִמֶּנּוּ, עָלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, הַחֲבוּר וְהַפְּרוּד, וְאָמְרוּ⁹: "לֹא יִשְׁיבָה וְלֹא עֲמִידָה, וְלֹא עֶרְף וְלֹא עֲפוּי", רְצוֹנָם לֹמַר: לֹא פְרוּד, וְהוּא עֶרְף, וְלֹא חֲבוּר, לְפִי שְׁעֲפוּי מֵאֲמָרוֹ¹⁰: "וְעָפוּ בְּכַתְף פְּלִשְׁתִּים", כְּלוּמַר: יְדַחֲפוּם בְּכַתְף, לְהַתְחַבֵּרם בָּהֶם. וְאָמַר הַנְּבִיא: "וְאֵל מִי תִדְמִיּוּן אֶל" וְכוּ¹¹, "וְאֵל מִי תִדְמִיּוּנִי וְאֲשׁוּה" וְכוּ¹², וְאֵלּוּ הֵיךָ גּוֹף – הֵיךָ דוֹמָה לְגוֹפִים. וְכֵל מֵה שֶׁבָּא בְּכַתְבֵי הַקֹּדֶשׁ מֵתֵאוּרוֹ בְּתֵאוּרֵי הַגּוֹפִים, כְּמוֹ הַהֶעֱתֵק¹³, וְהַעֲמִידָה, וְהִישִׁיבָה, וְהַדְּבִיר וְכִיּוֹצֵא בְּזוֹ – הַכֹּל דֶּרֶךְ הַשְּׁאֵלָה, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ¹⁴: "דְּבַרְהָ תוֹרָה כְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם". וְכִבְר דְּבָרוֹ אֲנָשִׁים¹⁵ בְּזוֹ הַעֲנֵן הַרְבֵּה. וְזוֹ הִיסּוּד הַשְּׁלִישִׁי, הוּא שְׁמוּרָה עָלָיו מֵאֲמָר¹⁶: "כִּי לֹא רְאִיתֶם כֹּל תְּמוּנָה", רְצוֹנּוֹ לֹמַר: לֹא הַשְׁגַּתֶם אוֹתוֹ בְּעַל תְּמוּנָה, לְפִי שֶׁהוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָנוּ, אֵינּוּ גּוֹף וְלֹא כַח שֶׁל גּוֹף.

Rambam's Laws of the Foundations of the Torah Chap. 1

רמב"ם הל' יסודי התורה פרק א

3

בְּרוּךְ-הוּא בְּדַעְתּוֹ מִשְׁאָר הַנִּמְצָאִים, כְּמוֹ שֶׁיִּפְרַד אֶחָד מִן הָאֲנָשִׁים שֶׁרָאָה אַחֲרָיו וְהִשִּׁיג כֶּל-גּוֹפּוֹ וּמְלַבְּשׁוֹ בְּדַעְתּוֹ מִשְׁאָר גּוֹפֵי הָאֲנָשִׁים. וְעַל דָּבָר זֶה רָמַז הַכָּתוּב וְאָמַר: וְרִאִיתָ אֶת-אֲחֵרֶי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ (שם לג, כג).

ח הרי מטבש בתורה ובנביאים, שאין הקדוש-ברוך-הוא גוף וגויה, שנאמר: כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מפתח (שם ד, ט), והגוף לא יהיה בשני מקומות. ונאמר: כי לא ראיתם כל-תמונה (שם, טו); ונאמר: ואל-מי תדמיוני ואשונה (ישעיה מ, כח) – ואילו הנה גוף הנה דומה לשאר גופים.

יא וכיון שנתברר שאינו גוף וגויה, יתברר שלא יארע לו אחד ממארכעות הגוף: לא חבור ולא פרוד, לא מקום ולא מדה, לא עליה ולא ירידה, ולא זמין ולא שמאל, ולא פנים ולא אחור, ולא ישיבה ולא עמידה; ואינו מצוי בזמן, עד שיהיה לו ראשית ואחרית וזמנים שנים; ואינו משתנה, שאין לו דבר שיגרום לו שנוי; ואין לו לא מות ולא חיים כחיי הגוף החי; ולא סכלות ולא חקמה כחקמת האיש החכם; לא שנה ולא הקצה; ולא כעס ולא שחוק, ולא שמחה ולא עצבות, ולא שתיקה ולא דבור כדבור בגוי-אדם. וכך אמרו חכמים: „אין למעלה לא ישיבה ולא עמידה“ ולא ערף ולא עפוי (ציפוי).

ט אם כן, מהו זה שכתוב בתורה: ותחת בגליו (שמות כד, י); כתבים באצבע אלהים (שם לא, יח); יד-י (שם ט, ג); עיני-י (בראשית לח, ז); אונג-י (במדבר יא, א) וכיוצא בדברים האלו? – הכל לפי דעתם של בני-אדם הוא, שאינם מכירים אלא הגופות, ודברה תורה כלשון בני-אדם, והכל כנויים הם, שנאמר: אם שנותי ברק חרבי (דברים לב, מב). וכי חרב יש לו, ובחרב הוא הורג? אלא – משל, והכל משל. ראיה לדבר: שנביא אחד אומר שראה הקדוש-ברוך-הוא לבושה כחלג חנר (דניאל ז, ט); ואחד ראהו תמוץ בגדים מכצרה (ישעיה סג, א); משה רבנו עצמו ראהו על הים כגבור עושה מלחמה, ובסיני, כשליח-צבור עטוף, לומר: שאין לו דמות וצורה, אלא הכל כמראה הנבואה ובמחנה; ואמתת הדבר אין דעתו של אדם יכולה להשיגו ולחקרו, וזהו שאמר הכתוב: החקר אלוהים תמצא, אם עד-תקלית שדי תמצא (איוב יא, ז).

יב והואיל ונדבר כן הוא, כל-הדברים הללו וכיוצא בהם, שנאמרו בתורה ובדברי הנביאים – הכל משל ומליצה הם, כמו שנאמר: יושב בשמים ישחק (תהלים ב, ד); כעסוני בהבליהם (דברים לב, כא); כאשר שש יי (שם כח, טג). וכיוצא בהם, על הכל אמרו חכמים: דברה תורה כלשון בני-אדם. וכן הוא אומר: האתי הם מקעיסים (ירמיה ז, יט) – הרי הוא אומר: אני יי לא שנית (מלאכי ג, ו), ואילו הנה פעמים כועס ופעמים שמת, הנה משתנה. וכל-הדברים האלו אינם מצויים אלא לגופים האפלים השפלים, שוכני בתי חמר אשר בעפר יסודם – אכל הוא, ברוך-הוא, יתעלה ויתרומם על-כל-זה.

י מהו זה שבקש משה רבנו להשיג, כשאמר: הראני נא את-כבדך (שמות לג, יח)? – בקש לדע אמתת המצאו של הקדוש-ברוך-הוא עד שיהיה ידוע בלבבו, כמו ידיעת אחד מן האנשים שראו פניו ונחלקה צורתו בלבבו, שנמצא אותו האיש נפרד בדעתו משאר האנשים – כן בקש משה רבנו להיות מצאיות הקדוש-ברוך-הוא נפרדת בלבבו משאר מצאיות הנמצאים, עד שידע אמתת המצאו כמו שהיא. והשיבו ברוך-הוא, שאין כח בדעת האדם החי, שהוא מחבר מגוף ונפש, להשיג אמתת דבר זה על בריו. והודיעו ברוך-הוא, מה שלא ידע אדם לפניו ולא ידע לאחוריו, עד שהשיג אמתת המצאו דבר: שנפרד הקדוש-

**Rambam's Laws of Repentance
Chap. 3**

רמב"ם הל' תשובה פרק ג

4

7. XV. Five Classes are termed Heretics; he who says that there is no God and the world has no ruler; he who says that there is a ruling power but that it is vested in two or more persons; he who says there is one ruler, but that He is a body and has form; he who denies that He alone is the First Cause and Rock of the Universe; likewise, he who renders worship to any one beside Him, to serve as a mediator between the human being and the Lord of the Universe. Whoever belongs to any of these five classes is termed a heretic.

ז תמשה הם הנקראים מינים: האומר שאין שם אלוהים ואין קדושים מנהיג; והאומר שיש שם מנהיג, אצל הם שנים" או יומר; והאומר שיש שם רבון אחד, אצל שהוא גוף ובעל תמונה"; וכן האומר שאינו לבדו הראשון וצור לכל א; וכן העובד פוכב או מזל וזוחלו, כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים. קד- אחד מחמשה אלו - מין.

Raavad's notes on Hilchot Teshuva 3:7

5

השגת הראב"ד

Why does he call such a person a heretic? Greater and better [men] than he have accepted this view of the basis of scriptural verses, and even more so on the basis of aggadic statements which confuse the mind.

ה"ז. והאומר שיש שם רבון אחד אלא שהוא גוף ובעל תמונה. א"ל ולמה קרא לזה מין וכמה גדולים וטובים ממנו הלכו בזו המחשבה לפי מה שראו במקראות ויומר ממה שראו בדברי האגדות המשגשות את הדעות.

Moreh I:26

6

You know their dictum that refers in inclusive fashion to all the kinds of interpretation connected with this subject, namely, their saying: *The Torah speaketh in the language of the sons of man.*¹ The meaning of this is that everything that all men are capable of understanding and representing to themselves at first thought has been ascribed to Him as necessarily belonging to God, may He be exalted. Hence attributes indicating corporeality have been predicated of Him in order to indicate that He, may He be exalted, exists, inasmuch as the multitude cannot at first conceive of any existence save that of a body alone; thus that which is neither a body nor existent in a body does not exist in their opinion. In a similar way one has ascribed to